

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (druga izba)

z dnia 21 stycznia 2016 r. *

Odesłanie prejudycjalne — Ochrona oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych — Rozporządzenie (WE) nr 110/2008 — Artykuł 16 lit. b) — Przywołanie — Okowita z cydru produkowana w Finlandii i występująca w obrocie pod nazwą „Verlados” — Chronione oznaczenie geograficzne „Calvados

W sprawie C-75/15

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez markkinaoikeus (sąd gospodarczy, Finlandia) postanowieniem z dnia 13 lutego 2015 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 19 lutego 2015 r., w postępowaniu:

Viiniverla Oy

przeciwko

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus, ja valvontavirasto,

TRYBUNAŁ (druga izba),

w składzie: M. Ilešić (sprawozdawca), prezes izby, C. Toader, A. Rosas, A. Prechal i E. Jarašiūnas, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Mengozzi,

sekretarz: A. Calot Escobar,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu rządu francuskiego przez G. de Bergues’a, D. Colasa i S. Ghiandoni, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu włoskiego przez G. Palmieri, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez M. Russo, avvocato dello Stato,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez P. Aalta, I. Galindo Martín i B. Eggers, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wyduje następujący

* Język postępowania: fiński.

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 16 lit. b) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 110/2008 z dnia 15 stycznia 2008 r. w sprawie definicji, opisu, prezentacji, etykietowania i ochrony oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych oraz uchylającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 1576/89 (Dz.U. L 39, s. 16).
- 2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu między Viiniverla Oy, spółką prawa fińskiego (zwaną dalej „spółką Viiniverla”), a Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus (urzędem kontroli i nadzoru w zakresie opieki społecznej i zdrowia, zwanym dalej „Urzędem”) w przedmiocie decyzji Urzędu z dnia 18 listopada 2013 r. o zakazaniu spółce Viiniverla sprzedaży od dnia 1 lutego 2014 r. napoju o nazwie „Verlados”.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Motywy 2 i 14 rozporządzenia nr 110/2008 brzmią następująco:

„(2) Sektor napojów spirytusowych ma istotne znaczenie dla konsumentów, producentów oraz sektora rolniczego [Unii Europejskiej]. Środki mające zastosowanie do sektora napojów spirytusowych powinny przyczyniać się do osiągnięcia wysokiego poziomu ochrony konsumentów, zapobiegania oszukańczym praktykom oraz osiągnięcia przejrzystości rynku i uczciwej konkurencji [...].

[...]

(14) Zważywszy, że rozporządzenie Rady (WE) nr 510/2006 z dnia 20 marca 2006 r. w sprawie ochrony oznaczeń geograficznych i nazw pochodzenia dla produktów rolnych i środków spożywczych [(Dz.U. L 93, s. 12), zmienione rozporządzeniem Rady (WE) nr 1791/2006 z dnia 20 marca 2006 r. (Dz.U. L 363, s. 1)] nie ma zastosowania do napojów spirytusowych, niniejsze rozporządzenie powinno ustanawiać przepisy dotyczące ochrony oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych. W przypadku gdy daną jakość, renomę czy inne cechy napoju spirytusowego przypisuje się zasadniczo jego pochodzeniu geograficznemu, należy zarejestrować oznaczenia geograficzne wskazujące na pochodzenie napojów spirytusowych z określonego terytorium danego kraju lub regionu czy miejsca na danym terytorium”.
- 4 Artykuł 1 ust. 2 rozporządzenia nr 110/2008 stanowi:

„Niniejsze rozporządzenie stosuje się do wszystkich napojów spirytusowych, wprowadzanych do obrotu [w Unii] niezależnie od tego, czy zostały wytworzone [w Unii] czy w państwach trzecich oraz do napojów wytworzonych [w Unii] w celach wywozu [...]”.
- 5 Artykuł 15 rozporządzenia nr 110/2008, zatytułowany „Oznaczenia geograficzne”, przewiduje:

„1. Do celów niniejszego rozporządzenia oznaczeniem geograficznym jest oznaczenie wskazujące na pochodzenie napoju spirytusowego z terytorium kraju lub z regionu, lub miejsca na danym terytorium, w przypadku gdy daną jakość, renomę bądź inną właściwość napoju spirytusowego zasadniczo przypisuje się pochodzeniu geograficznemu.

2. Oznaczenia geograficzne, o których mowa w ust. 1, są zarejestrowane w załączniku III.

3. Oznaczenia geograficzne zarejestrowane w załączniku III nie mogą stać się nazwami rodzajowymi.

Nazwy, które stały się nazwami rodzajowymi, nie mogą być zamieszczane w załączniku III.

Nazwa, która stała się nazwą rodzajową, oznacza nazwę napoju spirytusowego, która przyjęła się jako powszechnie stosowana [w Unii], pomimo iż nawiązuje do miejsca lub regionu, w którym dany wyrób był pierwotnie wytwarzany lub wprowadzany do obrotu.

4. Napoje spirytusowe opatrzone oznaczeniem geograficznym zarejestrowanym w załączniku III muszą spełniać wszystkie wymogi określone w dokumentacji technicznej, o której mowa w art. 17 ust. 1”.

6 Artykuł 16 tego rozporządzenia, zatytułowany „Ochrona oznaczeń geograficznych”, brzmi następująco:

„Bez uszczerbku dla art. 10 oznaczenia geograficzne zamieszczone w załączniku III są chronione przed:

[...]

b) niewłaściwym wykorzystaniem, imitacją lub przywołaniem, nawet jeśli wskazane jest prawdziwe pochodzenie wyrobu lub jeśli oznaczenie geograficzne zostało przetłumaczone, lub jeśli towarzyszy mu określenie takie jak »podobny«, »typu«, »w stylu«, »wyprodukowany«, »o smaku« czy inne podobne określenie;

[...]”.

7 W załączniku III do rozporządzenia nr 110/2008, zatytułowanym „Oznaczenia geograficzne”, w kategorii wyrobów nr 10, „Okowita z cydru (cidru) i okowita z perry”, wskazano „Calvados” oraz Francję jako kraj pochodzenia.

Prawo fińskie

8 Na podstawie § 43 ust. 1 alkoholilaki (1143/1994) (ustawy w sprawie alkoholu) producent i importer napoju alkoholowego są odpowiedzialni za jakość i skład wprowadzanego przez nich do obrotu napoju alkoholowego oraz za zgodność produktu, jego etykiet i innych elementów prezentacji z obowiązującymi w tym zakresie przepisami ustawowymi i wykonawczymi.

9 Zgodnie z § 49 ust. 2 alkoholilaki Urząd może zakazać wprowadzenia napoju alkoholowego do obrotu lub nakazać jego wycofanie z obrotu bez przyznania w tym zakresie odszkodowania między innymi wówczas, gdy dany produkt lub jego prezentacja naruszają obowiązujące w tym zakresie przepisy ustawowe i wykonawcze.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

10 Spółka Viiniverla, z siedzibą w Verla (Finlandia), od 2001 r. zajmuje się produkcją i sprzedażą okowity z cydru o nazwie „Verlados”.

11 W dniu 23 listopada 2012 r. w następstwie skargi na stanowiące nadużycie używanie francuskiego oznaczenia geograficznego „Calvados” Komisja Europejska wystąpiła do władz fińskich z żądaniem przedstawienia wyjaśnień dotyczących używania nazwy „Verlados”.

12 W swojej odpowiedzi z dnia 31 stycznia 2013 r. władze fińskie wskazały, że napój o nazwie „Verlados” jest wyrobem lokalnym, którego nazwa odnosi się bezpośrednio do miejsca jego produkcji, a mianowicie do wsi Verla i do gospodarstwa Verla. Władze fińskie wskazały, że w nazwach

„Calvados” i „Verlados” jedynie ostatnia sylaba jest taka sama, co nie jest wystarczające w świetle orzecznictwa Trybunału, które dopuszcza zaistnienie „przywołania” wówczas, gdy co najmniej dwie sylaby są identyczne.

- 13 W dniu 6 marca 2013 r. Komisja skierowała do władz fińskich pismo z wnioskiem o dodatkowe informacje. We wniosku tym Komisja stwierdziła na podstawie art. 16 lit. b) rozporządzenia nr 110/2008, że nazwa „Verlados” nie jest dopuszczalna, i poinformowała Republikę Finlandii o zamiarze wszczęcia wobec niej postępowania w sprawie naruszenia, gdyby Republika Finlandii nie zgodziła się z tą interpretacją. Zdaniem Komisji zakończenie „ados” nazwy „Verlados” wystarczy do przywołania nazwy „Calvados” w rozumieniu orzecznictwa Trybunału.
- 14 W konsekwencji Urząd wydał na podstawie § 49 ust. 2 alkoholilaki decyzję zakazującą spółce Viiniverla sprzedaży napoju o nazwie „Verlados” począwszy od dnia 1 lutego 2014 r.
- 15 Spółka Viiniverla wystąpiła do markkinaoikeus (sądu gospodarczego) ze skargą mającą na celu stwierdzenie nieważności tej decyzji. Przed tym sądem spółka Viiniverla podnosiła, że używanie nazwy „Verlados” nie ma cech niewłaściwego wykorzystania, imitacji ani przywołania wyrobu „Calvados” i nie narusza zatem prawa Unii w zakresie ochrony oznaczeń geograficznych.
- 16 Markkinaoikeus (sąd gospodarczy), uznawszy, że orzecznictwo Trybunału nie zawiera wszystkich informacji potrzebnych do rozstrzygnięcia zawisłego przed nim sporu, postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
 - „1) Czy przy dokonywaniu oceny zaistnienia przywołania w rozumieniu art. 16 lit. b) rozporządzenia nr 110/2008 należy odnieść się do przeciętnego, właściwie poinformowanego oraz dostatecznie uważnego i rozsądnego konsumenta?
 - 2) Jakie znaczenie – przy ocenie ustanowionego do celów ochrony oznaczenia geograficznego »Calvados« zakazu używania nazwy »Verlados« dla okowity z cydru, sprzedawanej pod tą nazwą na terytorium krajowym – dla wykładni pojęcia przywołania w rozumieniu art. 16 lit. b) rozporządzenia nr 110/2008 i zastosowania owego rozporządzenia mają następujące okoliczności:
 - a) element początkowy nazwy »Verlados« odpowiada nazwie fińskiej miejscowości Verla, która może być znana fińskiemu konsumentowi;
 - b) element »Verla«, od którego zaczyna się nazwa »Verlados«, odnosi się do przedsiębiorstwa Viiniverla, które wytwarza wyrób »Verlados«;
 - c) »Verlados« jest wyrobem lokalnym, wytwarzanym w miejscowości Verla, sprzedawanym w restauracji należącej do zakładu w ilości wynoszącej przeciętnie parę setek litrów na rok i możliwym do nabycia w ograniczonej ilości na zamówienie w państwowej spółce dystrybucji napojów alkoholowych w rozumieniu ustawy w sprawie alkoholu;
 - d) w słowach »Verlados« i »Calvados« tylko jedna z trzech występujących w nich sylab jest identyczna (»dos«), jednak z drugiej strony takie same są ich ostatnie cztery litery (»ados«), a więc w sumie połowa ich liter.
 - 3) W przypadku gdyby stwierdzono zaistnienie przywołania w rozumieniu art. 16 lit. b) rozporządzenia nr 110/2008, czy można jednak zezwolić na używanie nazwy »Verlados« ze względu na jedną z przywołanych powyżej okoliczności lub z innych powodów, takich jak fakt, że przynajmniej fiński konsument nie może odnieść wrażenia, że wyrób »Verlados« jest produkowany we Francji?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

- 17 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający dąży w istocie do wyjaśnienia, czy art. 16 lit. b) rozporządzenia nr 110/2008 należy interpretować w ten sposób, że w celu ustalenia, czy zaistniało „przywołanie” w rozumieniu tego przepisu, należy odwołać się do sposobu postrzegania przeciętnego konsumenta, właściwie poinformowanego oraz dostatecznie uważnego i rozsądnego.
- 18 Rząd francuski proponuje udzielić na pytanie pierwsze odpowiedzi twierdzącej, natomiast rząd włoski i Komisja uważają, że nie ma potrzeby odwoływania się do pojęcia „konsumenta”. W tym względzie rząd włoski wskazuje, że „przywołanie” może zaistnieć nawet w braku jakiegokolwiek prawdopodobieństwa wprowadzenia w błąd odbiorców, a Komisja uważa, iż stwierdzenie przywołania ma charakter obiektywny, oparty wyłącznie na analizie rozpatrywanych nazw.
- 19 Zgodnie z art. 15 ust. 1 rozporządzenia nr 110/2008 „oznaczeniem geograficznym” jest oznaczenie wskazujące na pochodzenie napoju spirytusowego z terytorium kraju lub z regionu, lub miejsca na danym terytorium, w przypadku gdy daną jakość, renomę bądź inną właściwość napoju spirytusowego zasadniczo przypisuje się temu pochodzeniu geograficznemu.
- 20 Artykuł 16 lit. b) rozporządzenia nr 110/2008 chroni oznaczenia geograficzne przed „przywołaniem”, „nawet jeśli wskazane jest prawdziwe pochodzenie wyrobu lub jeśli oznaczenie geograficzne zostało przetłumaczone, lub jeśli towarzyszy mu określenie takie jak »podobny«, »typu«, »w stylu«, »wyprodukowany«, »o smaku« czy inne podobne określenie”.
- 21 Zgodnie z orzecnictwem Trybunału pojęcie przywołania dotyczy sytuacji, w której termin zastosowany do oznaczenia wyrobu zawiera część nazwy chronionej w taki sposób, że gdy konsument zetknie się z nazwą tego wyrobu, w jego umyśle powstanie wyobrażenie wyrobu, którego nazwa podlega ochronie [zob., w odniesieniu do art. 16 lit. b) rozporządzenia nr 110/2008, wyrok Bureau national interprofessionnel du Cognac, C-4/10 i C-27/10, EU:C:2011:484, pkt 56; zob. także, w odniesieniu do art. 13 ust. 1 lit. b) rozporządzenia Rady (EWG) nr 2081/92 z dnia 14 lipca 1992 r. w sprawie ochrony oznaczeń geograficznych i nazw pochodzenia produktów rolnych i środków spożywczych (Dz.U. L 208, s. 1), wyroki: Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola, C-87/97, EU:C:1999:115, pkt 25; Komisja/Niemcy, C-132/05, EU:C:2008:117, pkt 44].
- 22 Oczywiście art. 16 lit. b) rozporządzenia nr 110/2008 nie nawiązuje wyraźnie do pojęcia „konsumenta”. Niemniej jednak z orzecnictwa przypomnianego w punkcie powyżej wynika, że Trybunał uznał, iż aby móc stwierdzić zaistnienie „przywołania” w rozumieniu tego przepisu, sąd krajowy powinien zweryfikować, oprócz faktu zawarcia części nazwy chronionej w terminie zastosowanym do oznaczenia rozpatrywanego wyrobu, okoliczność, czy gdy konsument zetknie się z nazwą tego wyrobu, w jego umyśle powstanie wyobrażenie wyrobu, którego nazwa podlega ochronie. A zatem sąd krajowy musi zasadniczo oprzeć się na przypuszczalnej reakcji konsumenta na termin zastosowany do oznaczenia rozpatrywanego wyrobu, przy czym istotę stanowi tu okoliczność, czy konsument dostrzeże powiązanie między wspomnianym terminem a chronioną nazwą.
- 23 W tym kontekście należy przypomnieć, że ochrona przyznana oznaczeniom geograficznym przez art. 16 rozporządzenia nr 110/2008 musi podlegać interpretacji uwzględniającej cel, jakiemu służy rejestracja tych oznaczeń, a mianowicie – jak wynika z motywu 14 tego rozporządzenia – to, że mają one wskazywać na pochodzenie napojów spirytusowych z określonego terytorium, jeżeli to głównie danemu pochodzeniu geograficznemu można przypisać określoną jakość, renomę czy inne cechy tych napojów (wyrok Bureau national interprofessionnel du Cognac, C-4/10 i C-27/10, EU:C:2011:484, pkt 47).

- 24 Ponadto system rejestracji oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych przewidziany przez rozporządzenie nr 110/2008 ma na celu nie tylko przyczynienie się do zapobiegania praktykom mogącym wprowadzać w błąd – co zostało przypomniane w motywie 2 tego rozporządzenia – oraz zapewnienie przejrzystości rynków i uczciwej konkurencji, ale również urzeczywistnienie wysokiego poziomu ochrony konsumentów.
- 25 Otóż z utrwalonego już orzecznictwa dotyczącego ochrony konsumentów wynika, że co do zasady w tej dziedzinie należy brać pod uwagę oczekiwania przeciętnego konsumenta, właściwie poinformowanego oraz dostatecznie uważnego i rozsądnego (zob. w szczególności wyroki: Mars, C-470/93, EU:C:1995:224, pkt 24; Gut Springenheide i Tusky, C-210/96, EU:C:1998:369, pkt 31; Estée Lauder, C-220/98, EU:C:2000:8, pkt 30; Lidl Belgium, C-356/04, EU:C:2006:585, pkt 78; Severi, C-446/07, EU:C:2009:530, pkt 61; Lidl, C-159/09, EU:C:2010:696, pkt 47; a także Teekanne, C-195/14, EU:C:2015:361, pkt 36).
- 26 Przy dokonywaniu oceny, czy termin zastosowany do oznaczenia danego wyrobu ma zdolność przywołania chronionej nazwy w rozumieniu art. 16 lit. b) rozporządzenia nr 110/2008, należy przyjąć także kryterium oparte na zasadzie proporcjonalności (zob. podobnie wyrok Estée Lauder, C-220/98, EU:C:2000:8, pkt 28).
- 27 Co się tyczy ponadto zasianej przez sąd odsyłający wątpliwości dotyczącej znaczenia w ramach oceny pojęcia przywołania w rozumieniu art. 16 lit. b) rozporządzenia nr 110/2008 okoliczności, że nazwa „Verlados” odnosi się do miejsca wytwarzania wyrobu, którego dotyczy postępowanie główne, znanego konsumentowi fińskiemu, należy przypomnieć, że art. 16 lit. b) rozporządzenia nr 110/2008 chroni oznaczenia geograficzne zarejestrowane w załączniku III do tego rozporządzenia przed ich „przywoływaniem” na całym terytorium Unii. Zważywszy zaś na konieczność zapewnienia skutecznej i jednolitej ochrony wspomnianych oznaczeń geograficznych na całym terytorium Unii, należy stwierdzić – zgodnie z tym, co podnoszą rząd włoski i Komisja – że pojęcie „konsumenta”, do którego nawiązuje orzecznictwo przywołane w pkt 21 niniejszego wyroku, odnosi się do konsumenta europejskiego, a nie jedynie do konsumenta państwa członkowskiego, w którym wytwarzany jest wyrób dający sposobność do przywołania chronionego oznaczenia geograficznego.
- 28 W świetle całości powyższych rozważań odpowiedzi na pierwsze z postawionych pytań winna brzmieć: art. 16 lit. b) rozporządzenia nr 110/2008 należy interpretować w ten sposób, że w celu ustalenia, czy zaistniało „przywołanie” w rozumieniu tego przepisu, sąd krajowy musi odnieść się do sposobu postrzegania przeciętnego konsumenta, właściwie poinformowanego oraz dostatecznie uważnego i rozsądnego, przy czym to ostatnie pojęcie należy rozumieć jako określające konsumenta europejskiego, a nie jedynie konsumenta państwa członkowskiego, w którym wytwarzany jest wyrób dający sposobność do przywołania chronionego oznaczenia geograficznego.

W przedmiocie pytania drugiego

- 29 Poprzez pytanie drugie sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy art. 16 lit. b) rozporządzenia nr 110/2008 należy interpretować w ten sposób, że w celu dokonania oceny, czy nazwa „Verlados” stanowi „przywołanie” – w rozumieniu tego przepisu – chronionego oznaczenia geograficznego „Calvados” dla analogicznych wyrobów, sąd ten musi wziąć pod uwagę, poza pokrewieństwem fonetycznym i wizualnym tych nazw, istnienie okoliczności wskazujących na to, że używanie nazwy „Verlados” nie będzie wprowadzało konsumenta fińskiego w błąd.
- 30 Sąd odsyłający zastanawia się w szczególności nad znaczeniem, jakie należy przypisać następującym okolicznościom: po pierwsze, że początek nazwy „Verlados” odpowiada nazwie fińskiej miejscowości Verla, a nazwa ta może być fińskiemu konsumentowi znana; po drugie, że element „Verla” odnosi się do przedsiębiorstwa Viiniverla, które wytwarza napój o nazwie „Verlados”; po trzecie, że napój ten jest

wyroblem lokalnym, wytwarzanym i sprzedawanym w stosunkowo niewielkiej ilości; po czwarte, że w słowach „Verlados” i „Calvados” tylko jedna z trzech występujących w nich sylab jest identyczna, jednak takie same są ich ostatnie cztery litery, a więc w sumie połowa ich liter.

- 31 Należy przypomnieć na wstępie, że to do sądu odsyłającego należy dokonanie oceny, czy nazwa „Verlados” stosowana dla okowity z cydru stanowi „przywołanie”, w rozumieniu art. 16 lit. b) rozporządzenia nr 110/2008, chronionego oznaczenia geograficznego „Calvados”. Niemniej jednak Trybunał, orzekając w przedmiocie odesłania prejudycjalnego, może w razie potrzeby udzielić sądowi krajowemu wyjaśnień mających pomóc mu przy wydaniu rozstrzygnięcia (zob. podobnie wyrok Severi, C-446/07, EU:C:2009:530, pkt 60; a także podobnie wyrok Bureau national interprofessionnel du Cognac, C-4/10 i C-27/10, EU:C:2011:484, pkt 49).
- 32 Jak wynika z pkt 21 niniejszego wyroku, przy dokonywaniu oceny zaistnienia „przywołania” w rozumieniu art. 16 lit. b) rozporządzenia nr 110/2008 sąd krajowy jest zobowiązany ustalić, czy gdy konsument zetknie się z nazwą „Verlados”, w jego umyśle powstanie wyobrażenie wyrobu określanego chronionym oznaczeniem geograficznym, czyli w przypadku postępowania głównego – oznaczeniem „Calvados”.
- 33 W tym względzie Trybunał orzekł już, że stwierdzenie zaistnienia przywołania chronionej nazwy jest uzasadnione w przypadku, gdy stosowane w sprzedaży nazwy towarów o analogicznym wyglądzie wykazują pokrewieństwo fonetyczne i wizualne (zob. podobnie wyroki: Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola, C-87/97, EU:C:1999:115, pkt 27; Komisja/Niemcy, C-132/05, EU:C:2008:117, pkt 46; a także Bureau national interprofessionnel du Cognac, C-4/10 i C-27/10, EU:C:2011:484, pkt 57).
- 34 Trybunał stwierdził, że takie pokrewieństwo jest oczywiste, gdy termin stosowany do oznaczania rozpatrywanego wyrobu kończy się na dwie takie same sylaby jak nazwa chroniona i ma tę samą liczbę sylab (zob. podobnie wyrok Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola, C-87/97, EU:C:1999:115, pkt 27).
- 35 Trybunał wskazał również, że w razie potrzeby należy brać pod uwagę „bliskość conceptualną” między wyrazami w dwóch różnych językach, ponieważ taka bliskość oraz pokrewieństwo fonetyczne i wizualne, o którym mowa w pkt 33 niniejszego wyroku, mogą wywołać w umyśle konsumenta – gdy zetknie się on z porównywalnym wyrobem oznaczonym sporną nazwą – wyobrażenie wyrobu, którego oznaczenie geograficzne jest chronione (zob. podobnie wyrok Komisja/Niemcy, C-132/05, EU:C:2008:117, pkt 47, 48).
- 36 Trybunał uznał ponadto, że przywołanie w rozumieniu art. 16 lit. b) rozporządzenia nr 110/2008 stanowiło zarejestrowanie znaku towarowego zawierającego oznaczenie geograficzne lub wyraz odpowiadający temu oznaczeniu i jego tłumaczeniu dla napojów spirytusowych niespełniających wymogów przewidzianych dla tego oznaczenia (wyrok Bureau national interprofessionnel du Cognac, C-4/10 i C-27/10, EU:C:2011:484, pkt 58).
- 37 W niniejszym wypadku należy zauważyć, iż według sądu odsyłającego nie zostało zakwestionowane, że nazwa „Verlados” jest używana w Finlandii dla wyrobów analogicznych do tych określanych chronionym oznaczeniem geograficznym „Calvados”, że wyroby te wykazują wspólne cechy obiektywne i że z punktu widzenia zainteresowanego kręgu odbiorców są spożywane przy dalece zbliżonych okazjach.
- 38 Co się tyczy pokrewieństwa wizualnego i fonetycznego między nazwami „Verlados” i „Calvados”, sąd odsyłający musi mieć na uwadze fakt, że obie te nazwy mają osiem liter, z których cztery ostatnie są identyczne, oraz tę samą liczbę sylab i że obie zawierają ten sam przyrostek „dos”, co ustanawia między nimi pewne pokrewieństwo wizualne i fonetyczne.

- 39 Do sądu odsyłającego należy również uwzględnienie, zgodnie z orzecznictwem Trybunału, elementów mogących wskazywać ewentualnie, że pokrewieństwo wizualne i fonetyczne między tymi dwiema nazwami nie jest wynikiem zbiegu okoliczności (zob. podobnie wyrok *Consortio per la tutela del formaggio Gorgonzola*, C-87/97, EU:C:1999:115, pkt 28)
- 40 W tym względzie rząd francuski podnosi, że wyrób „Verlados” początkowo nazywał się „Verla”, a przyrostek „dos” został dodany dopiero niedawno, w następstwie znaczącego wzrostu eksportu wyrobu „Calvados” do Finlandii w okresie lat 1990–2001. Ponadto rząd francuski wskazał, że sylaba „dos” nie ma konkretnego znaczenia w języku fińskim. Takie okoliczności, których weryfikacja należy do sądu odsyłającego, mogą stanowić przesłanki pozwalające na uznanie, że pokrewieństwo, o którym mowa w pkt 38 niniejszego wyroku, nie jest wynikiem zbiegu okoliczności.
- 41 Jeżeli chodzi o okoliczności przywołane przez sąd odsyłający, należy stwierdzić, podobnie jak to uczyniły wszystkie strony postępowania, które przedstawiły uwagi na piśmie, że nie są one istotne z punktu widzenia oceny zaistnienia „przywołania” w rozumieniu art. 16 lit. b) rozporządzenia nr 110/2008.
- 42 Po pierwsze, sąd odsyłający podkreśla, że nazwa „Verlados” odnosi się z jednej strony do nazwy przedsiębiorstwa Viiniverla, które wytwarza ten napój, a z drugiej strony do miejscowości Verla, znanej konsumentom fińskim, wobec czego nazwa ta nie będzie wprowadzała tych konsumentów w błąd.
- 43 W tym względzie wystarczy przypomnieć na wstępie, że zgodnie z art. 16 lit. b) rozporządzenia nr 110/2008 do „przywołania” może dojść, nawet jeżeli wskazane jest prawdziwe pochodzenie wyrobu (zob. podobnie wyrok *Bureau national interprofessionnel du Cognac*, C-4/10 i C-27/10, EU:C:2011:484, pkt 59).
- 44 Następnie należy uściślić, że art. 16 lit. b) rozporządzenia nr 110/2008 chroni oznaczenia geograficzne zarejestrowane w załączniku III do tego rozporządzenia przed ich „przywoływaniem” na całym terytorium Unii. W tym względzie w pkt 27 niniejszego wyroku zostało przypomniane, że pojęcie „konsumenta”, do którego nawiązuje orzecznictwo przywołane w pkt 21 niniejszego wyroku, odnosi się do konsumenta europejskiego, a nie jedynie do konsumenta państwa członkowskiego, w którym wytwarzany jest wyrób dający sposobność do przywołania chronionego oznaczenia geograficznego.
- 45 Wreszcie Trybunał miał już okazję orzec, że „przywołanie” może zaistnieć nawet w braku jakiegokolwiek prawdopodobieństwa wprowadzenia w błąd co do rozpatrywanych wyrobów (wyroki: *Consortio per la tutela del formaggio Gorgonzola*, C-87/97, EU:C:1999:115, pkt 26; *Komisja/Niemcy*, C-132/05, EU:C:2008:117, pkt 45), przy czym szczególnie istotne jest, by w świadomości odbiorców nie zostało stworzone skojarzenie co do pochodzenia wyrobu i by podmiot gospodarczy nie korzystał w sposób nienależny z renomy danego chronionego oznaczenia geograficznego (zob. podobnie wyrok *Bureau national interprofessionnel du Cognac*, C-4/10 i C-27/10, EU:C:2011:484, pkt 46).
- 46 Po drugie, sąd odsyłający podkreśla okoliczność, że napój o nazwie „Verlados” stanowi wytwarzany w miejscowości Verla wyrób lokalny, który jest sprzedawany wyłącznie na miejscu i w niewielkich ilościach, a ponadto jest możliwy do nabycia na zamówienie w państwowej spółce dystrybucji napojów alkoholowych przewidzianej przez ustawę w sprawie alkoholu.
- 47 W tym względzie, niezależnie od faktu, że okoliczność ta jest kwestionowana przez rząd francuski, który przedstawił dokumenty wskazujące na to, iż napój o nazwie „Verlados” jest dostępny za pośrednictwem sprzedaży wysyłkowej dla konsumentów znajdujących się w innych państwach członkowskich, wystarczy stwierdzić, że tak czy inaczej wspomniana okoliczność jest pozbawiona znaczenia, ponieważ rozporządzenie nr 110/2008 znajduje zastosowanie, zgodnie z art. 1 ust. 2 tego aktu, do wszystkich napojów spirytusowych wprowadzanych do obrotu w Unii.

- 48 W świetle powyższych rozważań odpowiedź na drugie z postawionych pytań winna brzmieć: art. 16 lit. b) rozporządzenia nr 110/2008 należy interpretować w ten sposób, że w celu dokonania oceny, czy nazwa „Verlados” stanowi „przywołanie” – w rozumieniu tego przepisu – chronionego oznaczenia geograficznego „Calvados” dla analogicznych wyrobów, sąd odsyłający musi wziąć pod uwagę pokrewieństwo fonetyczne i wizualne tych nazw, a także elementy mogące ewentualnie wskazywać, że takie pokrewieństwo nie jest wynikiem zbiegu okoliczności, ażeby ustalić, czy w sytuacji gdy przeciętny konsument europejski, właściwie poinformowany oraz dostatecznie uważny i rozsądny, zetknie się z tą nazwą produktu, w jego umyśle powstanie wyobrażenie wyrobu określanego chronionym oznaczeniem geograficznym.

W przedmiocie pytania trzeciego

- 49 Poprzez pytanie trzecie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 16 lit. b) rozporządzenia nr 110/2008 należy interpretować w ten sposób, że używanie nazwy uznanej za „przywołanie” – w rozumieniu tego przepisu – chronionego oznaczenia geograficznego wymienionego w załączniku III do wspomnianego rozporządzenia może niemniej zostać dopuszczone w świetle okoliczności wskazanych w pytaniu drugim lub w braku prawdopodobieństwa wprowadzenia w błąd co do rozpatrywanych towarów.
- 50 Jak wynika z treści art. 16 lit. b) rozporządzenia nr 110/2008, „bez uszczerbku dla art. 10 [zawierającego przepisy szczególne dotyczące stosowania nazw handlowych i oznaczeń geograficznych] oznaczenia geograficzne zamieszczone w załączniku III są chronione przed [...] b) [...] przywołaniem [...]”. W konsekwencji wobec braku tego rodzaju przepisów szczególnych znajdujących zastosowanie w okolicznościach takich jak te występujące w postępowaniu głównym, jeżeli sąd odsyłający stwierdzi, że zaistniało „przywołanie” w rozumieniu tego przepisu, to nie może on dopuścić nazwy „Verlados” na podstawie okoliczności wymienionych w pytaniu drugim.
- 51 Ponadto, jak zostało przypomniane w pkt 45 niniejszego wyroku, „przywołanie” może zachodzić również w braku jakiegokolwiek prawdopodobieństwa wprowadzenia w błąd co do rozpatrywanych wyrobów.
- 52 W świetle powyższych rozważań odpowiedź na pytanie trzecie winna brzmieć: art. 16 lit. b) rozporządzenia nr 110/2008 należy interpretować w ten sposób, że używanie nazwy uznanej za „przywołanie” – w rozumieniu tego przepisu – oznaczenia geograficznego wymienionego w załączniku III do tego rozporządzenia nie może zostać dopuszczone nawet w braku jakiegokolwiek prawdopodobieństwa wprowadzenia w błąd.

W przedmiocie kosztów

- 53 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

- 1) Artykuł 16 lit. b) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 110/2008 z dnia 15 stycznia 2008 r. w sprawie definicji, opisu, prezentacji, etykietowania i ochrony oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych oraz uchylającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 1576/89 należy interpretować w ten sposób, że w celu ustalenia, czy zaistniało „przywołanie” w rozumieniu tego przepisu, sąd krajowy musi odnieść się do sposobu postrzegania przeciętnego konsumenta, właściwie poinformowanego oraz dostatecznie

uważnego i rozsądnego, przy czym to ostatnie pojęcie należy rozumieć jako określające konsumenta europejskiego, a nie jedynie konsumenta państwa członkowskiego, w którym wytwarzany jest wyrób dający sposobność do przywołania chronionego oznaczenia geograficznego.

- 2) Artykuł 16 lit. b) rozporządzenia nr 110/2008 należy interpretować w ten sposób, że w celu dokonania oceny, czy nazwa „Verlados” stanowi „przywołanie” – w rozumieniu tego przepisu – chronionego oznaczenia geograficznego „Calvados” dla analogicznych wyrobów, sąd odsyłający musi wziąć pod uwagę pokrewieństwo fonetyczne i wizualne tych nazw, a także elementy mogące ewentualnie wskazywać, że takie pokrewieństwo nie jest wynikiem zbiegu okoliczności, ażeby ustalić, czy w sytuacji gdy przeciętny konsument europejski, właściwie poinformowany oraz dostatecznie uważny i rozsądny, zetknie się z tą nazwą produktu, w jego umyśle powstanie wyobrażenie wyrobu określanego chronionym oznaczeniem geograficznym.
- 3) Artykuł 16 lit. b) rozporządzenia nr 110/2008 należy interpretować w ten sposób, że używanie nazwy uznanej za „przywołanie” – w rozumieniu tego przepisu – oznaczenia geograficznego wymienionego w załączniku III do tego rozporządzenia nie może zostać dopuszczone nawet w braku jakiegokolwiek prawdopodobieństwa wprowadzenia w błąd.

Podpisy